

Betänkandet - Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 19 mars 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Emilia Bjuggren och Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet *Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)* till bland annat Stockholms stad för yttrande. Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas, hur ämneslärarytbildningen kan stärkas, exempelvis genom ökade samarbeten, och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten samt hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret är överlag positiv till utredningens förslag, men anser att den verksamhetsförlagda utbildningen har en så pass central funktion i lärarutbildningen att frågan behöver belysas ytterligare än vad som ges i utredningen.

Förskolenämnden är i huvudsak positiv till höjda antagningskrav, men anser att betygskravet i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk (SvA) 3 i stället för D ska motsvara som för övriga lärarutbildningar betyg C. Nämnden anser även att utredningen inte tillräckligt belyser hur organiseringen av den verksamhetsförlagda

utbildningen (VFU) påverkas av ett minskat studentunderlag. Vidare är nämnden positiv till ett ökat antal högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området, men menar att dessa poäng inte bör gå till att stärka studenternas egna kunskaper i svenska.

Utbildningsnämnden är i huvudsak positiv till utredningens förslag. Dock påpekar nämnden bland annat att mot bakgrund av att de förslag som lämnas förväntas det leda till att färre lärare examineras är det särskilt angeläget att de lärare som faktiskt examineras har behörigheter som skolans huvudmän behöver.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Skickliga lärare och förskollärare är det mest avgörande för att barnen ska få den utbildning de har rätt till, nå kunskapsmålen och lyckas i skolan. Därför är utformningen av lärarutbildningen en viktig fråga och det är mycket positivt att utredningen föreslår en förstärkning av lärarutbildningarnas ekonomiska förutsättningar.

Vi ser även positivt på att utbildning i läs- och skrivinlärning får en mer framskjuten roll inom lärarutbildningen, särskilt för lärare mot yngre årskurser. Inom förskollärarytbildningen ser vi positivt på utökningen av det förskolepedagogiska området och mer fokus på grundläggande läsinlärning, språkutvecklande arbetssätt och matematikutveckling. Vi ser också positivt på att utbildningen ska få en mer praktisk inriktning för att i högre grad förbereda de blivande lärarna för att stå i klassrummet. Mot den bakgrunden vill vi dock instämma i stadsledningskontorets invändning att de utmaningar som finns inom VFU-området inte är tillräckligt belysta i utredningen. Alla skolhuvudmän behöver ta gemensamt ansvar men också få tillräckligt stöd för att kunna ta emot VFU-studenter och erbjuda VFU av hög kvalitet. Detta gäller såväl för skola som förskola.

Krav som leder till att fler klarar utbildningen och i förlängningen stärker läraryrket är i grunden bra. De studenter som lämnar lärarutbildningen behöver vara tillräckligt rustade för att vara riktigt bra lärare och förskollärare. Samtidigt ser vi tydliga risker med att höjda antagningskrav till lärarutbildningarna riskerar att minska antalet examinerade lärare och påverka tillgången på behöriga lärare och förskollärare, särskilt i områden och orter där kompetensförsörjningen redan i dag är utmanande. Då lärarförsörjningen är en så avgörande fråga för undervisningens kvalitet bör effekterna av höjda antagningskrav analyseras noggrant. Möjligheten att ålägga lärosätena att vid behov erbjuda kompletterande svenskundervisning vid sidan av utbildningen bör övervägas, i synnerhet gällande förskollärarytbildningen. Särskilt viktigt är att analysera tillgången till behöriga lärare i alla skolformer, ämnen och över hela landet. Det räcker inte att bara konstatera att ett vikande barn- och elevantal möjliggör förändringarna.

I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 5 mars 2025

Emilia Bjuggren och Alexandra Mattsson

Bilaga

Remiss - Betänkandet - Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81), dnr KS 2024/1362-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner och Dennis Wedin (båda M) enligt följande.

Det är skickliga och engagerade lärare som utgör ryggraden i en skola i världsklass. Att stärka och reformera lärarutbildningen är både efterlängtat och brådskande. Lärarutbildningen behöver ett större fokus på ledarskap, pedagogik och didaktik och vila på evidensbaserad grund. Mycket av utredningens förslag tror vi kommer att bidra positivt till att fler skickliga lärare examineras och påbörjar den samhällsviktiga rollen att undervisa och utbilda kommande generationer av stockholmsbarn. Det finns dock ett flertal punkter i utredningen vi särskilt vill belysa.

Utredningens förslag gällande lägsta betygskrav för olika lärarutbildningar har rätt intentioner. Även om det föreligger risker kring att antalet behöriga sökande kraftigt skulle minska presenterar det en möjlighet till att förbättra genomströmningen på utbildningen, där fler studenter faktiskt genomför utbildningen och examineras. Förslaget om ett lägsta betygskrav behöver således inte försvåra den framtida kompetensförsörjningen av behöriga lärare. Vi vet hur viktigt språket är för barn i förskolan och på många håll i Stockholm och övriga landet får grundskolan göra ett stort arbete för att kompensera för bristande språkutveckling i förskolan. Att nivåerna på betygskrav differentieras för grundlära- och ämneslärautbildning (C i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk) respektive förskollärautbildningen (D i Svenska i dessa kurser) riskerar att detta fortsätter och cementeras. Att grundskolan i större utsträckning än nödvändigt behöver fortsatt kompensera för bristande språkutveckling i förskolan fråntar från elevernas möjlighet till att ta nästa steg i sin kunskapsutveckling. Utredningen problematiserar inte detta i tillräcklig utsträckning och frågan bör beaktas i beredningen framgent.

Utredningen väljer att inte gå vidare med lämplighetsprov till lärarutbildningen vilket vi beklagar. Utbildningsförvaltningen resonerar väl i sitt remissvar kring att konsekvenserna av att studenter som inte är lämpliga eller motiverade för läraryrket behöver hanteras av VFU-skolor och belastar deras resurser. I samband med lärarutbildningens verksamhetsförlagda utbildning kan sociala brister hos den praktiserande lärarstudenten upptäckas. Det är en björntjänst för både VFU-skolan och studenten om olämpligheten beläggs först sent i utbildningen. Om ett lämplighetsprov

inte införs så bör praktiska moment införas tidigare i utbildningen som bättre kan urskilja om studenten är lämplig för yrket eller inte och att studierna bör avslutas.

Förslagen gäller den stärkta samverkan mellan lärosäten har goda intentioner. Ett helhetsgrepp kring det utbildningsutbudet kan ha positiva effekter men vi vill understryka att enbart reglering av utbud och dimensionering av utbildningarna aldrig ensamt kan lösa några brister. Attraktiva arbetsförhållanden, rimliga löner och möjligheten till karriär- och kompetensutveckling är desto viktigare för att attrahera de skickligaste till läraryrket.

Slutligen vill vi beröra förslaget om att medel ska avsättas för att utveckla kommunala lärocentrum. Det är kontraintuitivt att en allt större del av lärarutbildningen har blivit digital när studenterna i slutändan ska själva stå framför ett klassrum. Det är i grunden lärosätet som ska vara den part som tillgodoser möjligheterna för studenter att genomföra undervisningen. Att kommunala lärocentrum ska stärkas i enlighet med utredningens förslag riskerar att skjuta över en större del av ansvaret på kommunerna vilket inte är önskvärt.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson, Johan Paccamonti och Sophia Granswed Baat (alla M) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Centerpartiet är principiellt inte emot att antagningskraven höjs på lärarprogrammet men vi hade hellre sett att detta sker genom en dialog mellan politik och lärosäten. Sverige har inte en tradition av att regeringar bestämmer antagningsregler för högre utbildning genom lagstiftning och regleringsbrev, detta då högskolor och universitet ska vara oberoende.

Vi anser därför att regeringen först och främst bör genomföra en strukturerad diskussion med lärosätena om högre krav för antagning till lärarutbildningen och andra åtgärder som kan öka incitament för ökade kunskaper i bland annat svenska innan ansökan och antagning. På samma sätt borde en tydligare genomlysning göras av hur blivande lärarstudenter kan motiveras, ges förståelse för och möjlighet till kompletterande utbildning redan innan de överväger att söka sig till lärarutbildningen. Exempelvis finns här stora möjligheter inom vuxenutbildningen, men även inom folkbildningen.

Det är också viktigt att poängtera att när kraven på goda grunder skärps måste samtidigt attraktiviteten för läraryrket öka genom bättre arbetsmiljö, arbetsvillkor, kompetensutveckling och fungerande karriärvägar. Annars riskerar vi en ännu större lärarbrist på sikt. Om det ska bli svårare att bli lärare så måste det gå hand i hand med att det blir lättare att vara lärare.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Regeringen beslutade den 6 juli 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet.

Bakgrunden till att utredningen tillsattes var att regeringen anser att det finns stora utmaningar i svensk skola som bland annat är kopplade till lärarutbildningen. Regeringen ansåg bland annat att lärarutbildningen har för stora avhopp och inte i tillräcklig grad förbereder studenter för yrkesutövningen.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om

- hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas
- hur ämneslärarutbildningen kan stärkas, exempelvis genom ökade samarbeten och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten
- hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik.

Utredaren föreslår att antagningskraven till lärarutbildningen höjs så att det ställs krav på minst betyget C i svenska för att antas till utbildningen. Förändringarna förväntas leda till färre studenter på lärarutbildningarna. Utredaren bedömer, mot bakgrund av ett vikande elevantal, att det är möjligt att genomföra en sådan förändring nu då behovet av lärare förväntas minska under de kommande åren. Förändringarna förväntas också leda till färre avhopp från utbildningen då de studenter som antas förväntas ha bättre förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. På sikt förväntas förändringarna också ge utbildningen högre status och därmed fler sökande.

Utredningen föreslår förändringar i syfte att ge utbildningen en tydligare praktisk inriktning. För grundlärarutbildningen föreslås ett tydligare fokus på läs- och skrivinlärning och grundläggande matematikinlärning. För ämneslärarutbildningen ges ett ökat fokus på ämnesdidaktik och metodik samt vid behov ämneskunskaper. Utredaren föreslår att kognitionsvetenskap ska ingå i utbildningsinnehållet samt ett tydligare fokus på evidensbaserade metoder. Utredaren förväntar sig att de höjda antagningskraven innebär att färre studenter antas till lärarutbildningen, men föreslår att befintliga resurser ska kvarstå, vilket i praktiken innebär en resursförstärkning.

Förändringarna föreslås att genomföras till höstterminen år 2027.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsnämnden har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	7
Förskolenämnden.....	15
Utbildningsnämnden.....	18
Reservationer m.m.....	30

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är överlag positiv till utredningens förslag, som kommenteras per förslag nedan där synpunkter finns.

Kap 11. Bättre förberedda och mer motiverade studenter

11.3 Skärpta krav på kunskaper i svenska

Utredningen föreslår att det ska ställas krav på lägst betyg C i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk för tillträde till grundläroutbildning med inriktning mot F–3 och 4–6 samt till ämnesläroutbildning. För förskolläroutbildningen föreslår utredningen betyg D i dessa kurser. Anledningen är att antalet behöriga sökande, antagna och nybörjare, skulle minska mycket kraftigt vid krav på betyg C vid intagning för förskolläroutbildningen.

Stadsledningskontoret är positiva till att höja kraven på svenskkunskaper för antagning till läroutbildningen.

Utredningen antar att förändringen av antagningskravet kommer att innebära stora förändringar kring vilka studenter som läser på utbildningen, både direkta och indirekta. Först och främst förväntas antalet antagna studenter minska, men utredningen förväntar sig också indirekta effekter i form av bättre motiverade studenter och en mer attraktiv utbildning som lockar studenter som idag inte skulle välja att läsa till lärare. Om det skulle visa sig att förändringen inte får de konsekvenser som utredningen förväntar sig bör ytterligare åtgärder vidtas för att göra utbildningen mer attraktiv och minska antalet avhopp.

Stadsledningskontoret anser att de betygskriterier som en gymnasieelev ska uppnå för betyg C i Svenska 3 även är relevanta för förskollärares yrkesutövning. Dessa kriterier inkluderar förmågan att förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntliga framställningar inför grupp med viss säkerhet. Språk, stil och disposition ska vara väl anpassat till syfte och mottagare. Stadsledningskontoret anser att dessa krav är centrala för förskollärares möjlighet att genomföra sitt pedagogiska arbete med god kvalitet. Förskollärare ansvarar för att främja barns språkutveckling, vilket är avgörande för deras identitetsutveckling, relationsförmåga och

kunskapsutveckling. För att kunna genomföra detta uppdrag krävs en hög nivå av svenska.

11.5 Krav på högre betyg i svenska ska inte gälla för alla lärarutbildningar

Utredningen föreslår att krav på högre betyg i svenska inte ska gälla för antagning till utbildning som leder till grundläraresexamen med inriktning mot fritidshem, yrkeslärarutbildningen eller för tillträde till kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) samt utlandsutbildade lärares vidareutbildning (ULV).

Stadsledningskontoret erfar att studenter antagna inom ULV i många fall inte har tillräckliga språkkunskaper när de antas till programmet. Stadsledningskontoret är därför tveksam till att ambitionshöjningen inte föreslås att omfatta ULV. Om det finns brister i svenskkunskaperna vid antagningen så måste i stället svenskkunskaperna stärkas inom ramen för utbildningen. Ett språkligt inplaceringstest i svenska kan användas före antagning enligt den modell Göteborgs universitet tillämpar. Stadens erfarenheter är att det tyvärr examineras studenter från ULV som inte har tillräckliga svenskkunskaper.

11.8 Krav på lämplighet för utbildningen

Utredningen har övervägt att införa ett lämplighetsprov för antagning till lärarutbildningen, men avstår från att göra detta bland annat med hänsyn till att det tar stora resurser i anspråk för lärosätena och att lärosätena inte har uttryckt ett intresse för detta.

Stadsledningskontoret anser att de negativa konsekvenserna av att det antas studenter som inte är lämpliga för yrket inte är tillräckligt belysta.

Stadens förskolor och skolor tar emot lärarstudenter inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och lämnar i det sammanhanget underlag till examination. När ingen lämplighetsbedömning görs i samband med antagningen innebär det att studenter som är olämpliga för yrket placeras inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen. Staden erfar att det tar orimligt stora resurser i anspråk att ta emot studenter som inte är motiverade eller lämpliga. Att studenter som saknar förutsättningar placeras skapar i förlängningen svårigheter att motivera skolor att ta emot studenter då de resurser som måste läggas ner från handledarnas sida inte motsvarar de resurser som tillförs.

Att redan i samband med antagningen pröva om studenter har motivation och grundläggande förmågor skulle spara väsentliga resurser för VFU-skolorna. Det skulle också innebära att det blir lättare att placera studenter på skolor inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen.

Kap 12. Alternativa vägar till en lärarexamen

Utredningen föreslår att försöksverksamheten med KPU 60 och KPU 75 förlängs till och med 2032 samt att satsningen på arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL) förlängs till och med 2030. Vidareutbildning av lärare och förskollärare (VAL) föreslås att

permanentas. Satsningen på KPU som vänder sig till personer med forskarexamen föreslås att inte förlängas efter den 31 december 2026.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslås att få i uppdrag att utvärdera de alternativa vägarna till en lärarexamen. Utöver kvalitet ska en viktig utgångspunkt för en sådan utvärdering vara utbildningarnas betydelse för lärarförsörjningen.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen, då det är angeläget att det finns goda möjligheter att välja läraryrket även senare i yrkeslivet och tillgodoräkna sig reell kompetens och närliggande studier. Det är särskilt angeläget för att möta behovet av lärare i ämnen där det råder brist på lärare, så som matematik och naturvetenskap.

För att ge såväl lärosäten som studenter goda planeringsförutsättningar anser stadsledningskontoret att inriktningen bör vara att skapa permanenta lösningar i stället för försöksverksamheter. Stadsledningskontoret ser positivt på att UKÄ får i uppdrag att utvärdera försöksverksamheterna och övriga alternativa utbildningsvägar. Utvärderingen kan förhoppningsvis utgöra en grund för att ta fram förslag på permanenta lärarutbildningar för studenter som har förutsättningar att nå examensmålen med en kortare utbildningsväg.

Kap 13. Ökat behov av samverkan

13.3.3 Uppdrag till lärosätena att gemensamt planera utbud och dimensionering

För att förtydliga lärosätenas gemensamma ansvar för ett fortsatt varierat utbud av lärarutbildningar föreslår utredningen att det ges ett uppdrag om att gemensamt planera utbud och dimensionering i regleringsbrev till universitet och högskolor.

Stadsledningskontoret vill poängtera att det är statens ansvar att det samlade utbildningsutbudet möter samhällets behov av lärare. Även om det samlade behovet av lärare förväntas minska de kommande åren förväntas det även fortsättningsvis råda brist av lärare med vissa inriktningar, däribland ämneslärare i matematik, naturvetenskap och slöjdlärare. Det råder vidare en stor brist på behöriga speciallärare inom den anpassade skolan. Mot bakgrund av att de förslag som lämnas förväntas leda till att färre lärare examineras är det särskilt angeläget att de lärare som faktiskt examineras har behörigheter som skolans huvudmän behöver. Regeringen behöver således även framgent följa och vid behov styra lärosätenas utbud av lärarutbildningar så att behovet av lärare kan tillgodoses.

13.3.4 Åtgärder för små ämnen

Utredningen har övervägt om det vore lämpligt att ge vissa lärosäten ett nationellt ansvar för vissa små ämnen. Utredningen lämnar inget sådant förslag då de bedömer att det skulle kunna få negativa konsekvenser för utbildningen i dessa ämnen. Vidare föreslår utredningen att medel avsätts för att stödja ämneslärarutbildningarna i små ämnen där det finns stora hinder för samverkan mellan lärosäten.

Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning än utredningen vad gäller behovet av nationellt ansvar för små ämnen. Det är positivt att medel avsätts för att ge stöd till ämneslärarutbildningar i små ämnen.

13.3.5 Kommunala lärcentrum för utbildning över hela landet

Utredningen förväntar sig att lärcentrum kommer att få en viktig roll i framtiden och pekar på de positiva aspekterna för studenter som läser på distans och möjligheten att erbjuda lärarutbildningen i hela landet. Utredningen föreslår att medel avsätts för att utveckla lärcentrum.

Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning än utredningen vad gäller lärcentrumens roll. Stadsledningskontoret anser dock att frågan om hur kvaliteten i lärarutbildningen ska kunna säkras när den i allt högre grad sker på distans inte är tillräckligt belyst i utredningen. Det gäller särskilt mot bakgrund av intentionen att stärka de praktiska momenten i utbildningen. Stadsledningskontoret ser särskilt utmaningar med att anordna en verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet när ett lärosäte har utbildningar på distans och placerar studenter hos huvudmän över hela landet.

Kap 14. Utveckla innehållet i lärarutbildningarna

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Utredningen föreslår ett flertal förändringar av innehållet i lärarutbildningen. Bland annat föreslås att de ämnesdidaktiska studierna utökas med 15 högskolepoäng i samtliga lärarutbildningar samt att undervisning i den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) minskas från 60 till 45 högskolepoäng. UVK föreslås få ett förändrat innehåll med tydligare fokus mot den kommande yrkesutövningen.

Utredningen föreslår också reviderade examensmål. Utredningens föreslagna examensmål är betydligt färre än de nuvarande. Minskningen är som mest sju mål för ämneslärarutbildningen och som minst två mål för förskollärarutbildningen. Nya examensmål föreslås om kognitionsvetenskap och läs- och skrivinlärning. Vidare föreslås att en del mål slås ihop och att vissa specifika examensmål av värderingskaraktär inlemmas i ett mål relaterat till skolans styrdokument och värdegrund. Utöver detta förs det in mål som relaterar till kunskaper i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna samt evidensbaserad vetenskaplig grund.

14.1.1 Utrymme för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ska öka

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F-3 och 4-6 samt ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7-9 och gymnasieskolan föreslås att ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ökas med 15 högskolepoäng.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F-3 föreslås att en stor del av poängutrymmet ska användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivinlärning. Poängutrymmet kan också användas för undervisning om språkutvecklande arbetssätt och/eller matematikkurser med fokus på hur elever lär sig

grundläggande matematik. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng med tyngdpunkt på undervisning om läs- och skrivinlärning.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot årskurs 4–6 ska en stor del av poängutrymmet användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivutveckling. Poängutrymmet kan också användas för matematik, naturorienterande ämnen och/eller samhällsorienterande ämnen. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 och 4–6 samt ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 och gymnasieskolan ska ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ökas med 15 högskolepoäng.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 ska poängutrymmet användas så att det andra ämnet som ingår i utbildningen omfattar minst 60 högskolepoäng. De ämnesdidaktiska studierna ska få ett ökat utrymme, men även ämnesstudierna kan förstärkas om behov finns.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasieskolan ska poängutrymmet användas för att öka de ämnesdidaktiska studierna i ett eller två ämnen, men även kunna förstärka ämnesstudierna om behov finns.

Stadsledningskontoret anser att skrivningen om hur poängutrymmet kan användas inom grundlärarutbildningen mot F–3 är för generöst. Det bör övervägas att skrivningen justeras till att poängutrymmet helt eller i alla fall till största del *ska* användas för kurser i läs- och skrivinlärning samt grundläggande matematikinlärning då detta är särskilt angeläget.

Vad gäller ämneslärarutbildningen med inriktning 7–9 och gymnasieskolan tillstyrker stadsledningskontoret dessa förslag. Inom matematikämnet finns det indikationer från didaktisk forskning att det är ämneskunskaperna som bör förstärkas. Det är därför positivt att det finns möjligheter att öka ämnesstudierna om det är där behoven finns.

Utredningen lyfter i sammanhanget betydelsen av ökat fokus på *ämnesdidaktik och metodik*. Det görs tyvärr ingen distinktion mellan begreppen i utredningen vilket gör att de riskerar att användas synonymt. Didaktik kan beskrivas som teoretisk kunskap om hur man undervisar inom ett ämne och metodik som praktiska och konkreta undervisningsmetoder som hör till ett ämnesområde. Utifrån utredningens intention att lärarutbildningens ska stärka de praktiska färdigheterna så är det angeläget att begreppen inte används synonymt och att det tydliggörs när det är de praktiska metoderna som avses snarare än de teoretiska kunskaperna.

14.2 Minskad tid för UVK och ökat fokus på praktisknära innehåll

Utredningen konstaterar att det finns brister i hur den nuvarande UVK förbereder studenter för den kommande yrkesverksamheten. Innehållet är alltför teoretiskt och abstrakt. Därför föreslår utredningen att UVK ska omfatta 45 högskolepoäng i stället för 60 högskolepoäng. UVK föreslås få ett innehåll som ska inriktas mot den kommande yrkesutövningen. Utredningen föreslår att den ska omfatta följande:

- skolväsendets organisation och styrdokument innefattande läroplaner, kursplaner och ämnesplaner samt värdegrunden i skolan och förskolan,
- elevernas lärande, kognitiv utveckling och inläring, samt specialpedagogik,
- evidensbaserade undervisningsmetoder och sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- planering, genomförande, utvärdering och utveckling av undervisning,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap i rollen som lärare eller förskollärare, samt
- uppföljning, analys och bedömning av lärande och utveckling i arbetet som lärare eller förskollärare, samt betygssättning.

Stadsledningskontoret anser att det är särskilt angeläget att frågor om evidensbaserade undervisningsmetoder och sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet lyfts in i lärarutbildningen.

14.5.1 Övningsskolor fortsatt viktiga

Utredningen bedömer att övningsskolor och övningsförskolor har stor betydelse för lärar- och förskollärarytelse. Därför bör antalet övningsskolor och övningsförskolor fortsätta att öka.

Stadsledningskontoret delar utredarnas positiva erfarenheter av övningsförskolor och övningsskolor och är positiv till ambitionen att öka antalet. En viktig del av modellen är samarbetet mellan lärosätena och skolorna. Stockholms stad har etablerade samarbeten med lärosäten i Stockholmsregionen, men erfar också att efterfrågan på VFU-platser från andra delar av Sverige har ökat väsentligt i och med att fler läser på distans. Modellen med övningsskolor är i dessa fall inte möjlig och innebär på sikt att andra modeller kan behöva utvecklas för att säkerställa kvaliteten på VFU-verksamheten.

Stadsledningskontoret anser att konsekvenserna av ett minskat antal förskolelärarstudenter bör undersökas ytterligare, med ett särskilt fokus på möjligheterna att uppfylla kraven för Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) enligt 4 § - 12 § i *Förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare*.

14.5.2 En del av utbildningen bör vara förlagd i skolan eller förskolan under det första året

Utredaren föreslår att alla lärar- och förskollärarytelsestudenter bör ha en del av sin utbildning förlagd i skolan eller förskolan redan under det första läsåret.

Stadsledningskontoret är positiv till förslaget. Södertörns högskola tillämpar en modell där den första delen av VFU sker under första terminen och omfattar 4,5 högskolepoäng. Staden har positiva erfarenheter av detta, där tyngdvikten ligger på auskultation, kommunikation och bemötande/ledarskap, snarare än ämnesinnehåll. Stadsledningskontoret erfar att de studenter som inte är lämpade för läraryrket avbryter studierna tidigare än de skulle ha gjort om de genomfört VFU-perioden senare, vilket sparar väsentliga resurser för såväl studenten, lärosätena och de mottagande skolorna.

14.5.3 Huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på bland annat praktisk metod. Inom ramen för det uppdraget har utredningen övervägt att föreslå en lagreglerad skyldighet att anordna verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för huvudmän inom skolans område. Utredaren har dock valt att inte gå vidare med ett sådant förslag.

Stadsledningskontoret anser inte att de utmaningar som finns inom VFU-området är tillräckligt belysta i utredningen. Det råder brist på handledare och kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen är varierande. Trycket blir ojämnt där en del skolor och handledare tar ett oproportionerligt stort ansvar för att bereda plats för studenter. Stadens erfarenheter är också att det är fler skolor och lärare som väljer att inte alls, eller mer sällan, ta emot VFU-studenter regelbundet, än tvärtom.

Eftersom den verksamhetsförlagda utbildningen har en så pass central funktion i lärarutbildningen anser stadsledningskontoret att frågan behöver ytterligare belysning än vad som ges i utredningen. Det kan till exempel göras genom att tillsätta en separat utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i den verksamhetsförlagda utbildningen. En sådan utredning skulle kunna lämna förslag på hur handledarskap för VFU-studenter och mentorskap för nyexaminerade lärare kan göras till en mer integrerad del av skolans verksamhet och läraryrket. Det kan också utredas om uppdragen som VFU-handledare kan kopplas tydligare till lärares karriärutveckling. För att säkra tillgången till VFU-placeringar bör det också utredas hur incitamenten kan stärkas för huvudmän, skolor och lärare att medverka i att tillhandahålla verksamhetsförlagd utbildning.

Kap 15. Ökat fokus på kognitionsvetenskap

Utredningen föreslår att kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna ska få ett ökat fokus på lärar- och förskolläraryt utbildningarna.

I examensbeskrivningarna för lärar- och förskolläraryt utbildningarna föreslås att det anges att studenterna inom området kunskap och förståelse ska visa sådana kunskaper i didaktik och kognitionsvetenskap samt fördjupade kunskaper i ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kunskap om vuxnas lärande.

Kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna som rör utformning av undervisningen i olika ämnen och individens lärande bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna.

Stadsledningskontoret är positiv till att ge kognitionsvetenskap en starkare ställning inom lärarutbildningen. Det finns risker med att snabbt föra in ett område som traditionellt har haft en svag ställning inom lärarutbildningen på kort tid - kvaliteten i undervisningen är beroende av att kunskapsområdet är väl etablerat och högt värderat på lärosätena, vilket utredningen antyder inte alltid är fallet idag.

Utredningen föreslår också att kognitionsvetenskap bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna. Stadsledningskontoret har inga invändningar i sak, men vill lyfta vikten av att undervisning i didaktik och metodik där så är möjligt ges en evidensbaserad grund, dvs. att valet av undervisningsmetoder görs utifrån vilka metoder som visat sig fungera snarare än utifrån ett visst teoretiskt perspektiv.

Stadsledningskontoret ser inte att det är nödvändigt att lyfta fram kunskap om vuxnas lärande som ett särskilt område i examensmålen. Att ett visst fokus ska ges till även vuxnas lärande följer redan av den tidigare formuleringen ”metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser” eftersom även till exempel en grundlärarexamen också rimligen bör avse undervisning för vuxna som läser på grundskolenivå. Skrivningen kan innebära att vuxnas lärande ges ett oproportionerligt stort utrymme.

Kap 16 Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinlärning

16.4.1 Förskolan ger grunden för läsinlärning

Utredningen föreslår att för förskollärarexamen ska studenten visa fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling samt kunskap om grundläggande läs- och skrivinlärning inklusive fonologisk medvetenhet hos barn, samt visa förmåga att strukturerat utvärdera, bedöma och utveckla barns olika dimensioner och nivåer av fonologisk medvetenhet.

Stadsledningskontoret vill betona att läs- och skrivinlärning idag inte är en del av förskolans uppdrag. Förskolan ska däremot stimulera barns språkutveckling i svenska och ge förutsättningar för att utveckla intresse för berättelser, texter och skriftspråk. Vidare ska förskolan skapa möjligheter för varje barn att utveckla sin förmåga att leka med ord och uttrycka sig samt sin förståelse för symboler och hur de används för att uttrycka budskap.

Förskollärare har idag ansvar för att kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera barns utveckling och lärande för att säkerställa att förskolan möter läroplanens mål. Förskolan har inte i uppdrag att bedöma barnets utveckling utifrån olika nivåer. Däremot anger uppdraget i läroplanen att arbetslaget, där förskollärare ingår, ska följa barnets förändrade kunnande.

Utredningens förslag om att utvärdera, bedöma och utveckla barns fonologiska medvetenhet är mer långtgående än vad läroplanen förskriver och innebär en bedömning av barnets kunskaper. Stadsledningskontoret anser att detta kan ge nyexaminerade förskollärare en felaktig bild av förskolans uppdrag, givet att förskolans läroplan fortsatt kommer ange för mål för verksamheten och inte för barnen. Stadsledningskontoret bedömer att en sådan reformering av uppdraget skulle ha stor påverkan på utbildningen och undervisningen i förskolan och innebära stor förändring för svensk förskola.

Kap 18. Kvalitetsförstärkningar för lärarutbildningarna

Antalet lärar- och förskollärestudenter beräknas minska under de närmaste åren efter införandet av skärpta behörighetskrav. Utredningen föreslår dock ingen motsvarande minskning av lärosätenas takbelopp. I stället ska det ekonomiska utrymme som skapas användas till att stärka kvaliteten i utbildningarna och till att ge lärosätena möjlighet att successivt vidta åtgärder för ökad rekrytering.

Stadsledningskontoret är positiv till att lärarutbildningarnas ekonomiska förutsättningar stärks då det bör kunna leda till högre kvalitet, fler lärarledda utbildningstillfällen och i förlängningen en mer attraktiv utbildning.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 januari 2025 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen lämnar synpunkter på de delar av utredningen som berör förskolan och förskollärarytbildningen.

I huvudsak ser förskoleförvaltningen positivt till utredningens förslag om stärkta antagningskrav och alternativa vägar till förskollärarexamen. Förvaltningen ställer sig även i huvudsak positiv till det utvecklade innehållet i förskollärarytbildningen. Det finns dock några områden som förvaltningen vill kommentera.

Förskoleförvaltningen tittar särskilt på utredningens förslag om

- antagningskrav till lärar- och förskollärarytbildningen
- bedömningen av övningsskolor och förskolor
- utveckling av innehållet i förskollärarytbildningen.

Utredningens förslag rörande antagningskrav till förskollärarytbildningen

Förskoleförvaltningen instämmer i att de studenter som antas till förskollärarytbildningen bör ha nödvändiga förkunskaper och motivation för att både studera och arbeta som förskollärare. Förvaltningen anser att antagningskraven för utbildningen behöver skärpas.

Förskoleförvaltningen menar dock att förskollärare behöver ha lika goda förkunskaper i svenska som grundskolelärare. Ett av förskolans viktigaste uppdrag är att stimulera barns språkutveckling. Det språkutvecklande arbetet är viktigt både för barnets liv här och nu, men också för deras framtida möjligheter. Förskollärare ansvarar för att främja barns språkutveckling, vilket är avgörande för deras identitetsutveckling, relationsförmåga och kunskapsutveckling. För att kunna genomföra detta uppdrag krävs en hög nivå av svenska.

De betygskriterier som en gymnasieelev ska uppnå för betyg C i Svenska 3 är relevanta för förskollärares yrkesutövning. Dessa kriterier inkluderar förmågan att förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntliga framställningar inför grupp med viss säkerhet. Språk, stil och disposition ska vara väl anpassat till syfte och mottagare. Förvaltningen anser att dessa krav är centrala för förskollärares möjlighet att genomföra sitt pedagogiska arbete med god kvalitet. Att ställa lägre krav på antagning till förskolläraryrket, jämfört med grund- och ämneslärare, är olyckligt, eftersom medarbetarnas kompetens är en nyckelfaktor för förskolans kvalitet. Lägre krav riskerar även att ge ett negativt signalvärde, det vill säga att förskolläraryrket får en lägre status än övriga läraryrken. Förvaltningen ställer sig dock förstående till de utmaningar som ett krav på betyg C skulle medföra för lärosätenas möjligheter att erbjuda förskolläraryrket, eftersom färre sökanden skulle vara behöriga.

Samtidigt menar förvaltningen att det inte är en adekvat åtgärd att använda delar av det utökade poängutrymmet i det förskolepedagogiska området för att stärka studenternas svenska. Förskollärare har ett brett och komplext uppdrag, och förvaltningen menar att denna tid i stället skulle kunna läggas på att förbättra förskollärares undervisningsskicklighet – vilket skulle kunna vara mycket viktigt för förskolans kvalitet. Dessutom är språknivån bland studenterna varierande, vilket kan innebära att vissa inte behöver det språkstöd som utredningen föreslår.

Förskoleförvaltningen menar att staten i stället för att sänka språkravet bör arbeta för att stärka attraktionskraften till förskolläraryrket. Detta är särskilt angeläget med tanke på risken att utbildningar kan behöva stängas vid minskat studentunderlag. Reformerna som kan övervägas för att höja utbildningens status och öka attraktiviteten skulle till exempel kunna vara avskrivning av studielån eller satsningar för att förbättra de strukturella förutsättningarna för förskolläraryrket.

Konsekvenser för kompetensförsörjningen

Förskoleförvaltningen ser att skärpta antagningskrav till förskolläraryrket kommer att påverka kompetensförsörjningen för staden. Förvaltningen instämmer i utredningens förslag att avskaffa målet för antalet examinerade studenter för läraryrket till förmån för det uppdrag som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslås få. Utredningens förslag är att UKÄ bland annat ska följa upp antalet som är behöriga att söka, antalet antagna och nybörjare samt genomströmningen på utbildningen. Här menar dock förvaltningen att det är viktigt att beakta vad som kan anses vara tillräcklig genomströmning och vilka insatser som kan behövas om påverkan på kompetensförsörjningen blir allt för stor.

Konsekvenser för övningsförskolorna

Förskoleförvaltningen instämmer i den beskrivning av övningsförskolor som utredningen ger och menar att väl fungerade övningsförskolor kan ha positiva effekter för både förskolan och förskolläraryrket. Förvaltningen menar dock att konsekvenserna av ett minskat antal förskolläraryrket för organisationen av övningsförskolor inte är tillräckligt belysta. Ett minskat studentunderlag skulle leda

till ett minskat behov av VFU-platser, vilket förskoleförvaltningen menar innebär att organisationen för övningsförskolorna behöver ses över.

Förskoleförvaltningen anser att konsekvenserna av ett minskat studentantal bör undersökas ytterligare, med ett särskilt fokus på möjligheterna att uppfylla kraven för Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) enligt 4 § - 12 § i *Förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare*.

Utredningens förslag rörande utveckling av innehållet i förskollärarytbildningen

Förskoleförvaltningen instämmer i att förskollärarytbildningen ska erbjuda studenterna de kunskaper och kompetenser som krävs för att genomföra undervisning av god kvalitet. Förvaltningen stödjer förslaget om en utökning av det förskolpedagogiska området med 15 högskolepoäng och att förskollärestudenter ska få mer undervisning om grundläggande läsinläring, matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap.

Vidare instämmer förvaltningen i att det är viktigt att förskollärarna själva har goda kunskaper både i svenska och i språkutvecklande arbetssätt. Förvaltningen vill dock betona vikten av betyget C i antagningskraven, se vidare resonemang under rubriken *”Utredningens förslag rörande antagningskrav till förskollärarytbildningen”* ovan. I övrigt instämmer förvaltningen i att förskollärexamen bör ge studenterna fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling samt kunskap om grundläggande läs- och skrivinläring inklusive fonologisk medvetenhet hos barn.

Förvaltningen vill dock betona att läs- och skrivinläring inte är en del av förskolans uppdrag. Förskolan ska däremot stimulera barns språkutveckling i svenska och ge dem förutsättningar att utveckla intresse för berättelser, texter och skriftspråk. Vidare ska förskolan skapa möjligheter för varje barn att utveckla sin förmåga att leka med ord och uttrycka sig samt sin förståelse för symboler och hur de används för att uttrycka budskap. Förskoleförvaltningen vill understryka att det är en skillnad i att stimulera barns språkutveckling genom att ta tillvara barns nyfikenhet och intresse för kommunikation och att genomföra strukturerad skriv- och läsinläring som utredningen beskriver.

Förskollärare har idag ansvar för att kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera barns utveckling och lärande för att säkerställa att förskolan möter läroplanens mål. Förskolan har inte i uppdrag att bedöma barnets utveckling utifrån olika nivåer. Däremot anger uppdraget i läroplanen att arbetslaget, där förskollärare ingår, ska följa barnets förändrade kunnande.

Förskoleförvaltningen anser att examensmålen för förskollärarytbildningen bör avspegla läroplansuppdraget. Utredningens förslag om att utvärdera, bedöma och utveckla barns fonologiska medvetenhet är mer långtgående än vad läroplanen förskriver och innebär en bedömning av barnets kunskaper. Förvaltningen vill betona att detta kan ge nyexaminerade förskollärare en felaktig bild av förskolans uppdrag, givet att förskolans läroplan fortsatt kommer ange för mål för verksamheten och inte för barnen. Förskoleförvaltningen vill avslutningsvis betona ett en sådan reformering

av uppdraget skulle ha stor påverkan på utbildningen och undervisningen i förskolan och innebära stor förändring för svensk förskola.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Hanna Werner m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 januari har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen lämnar synpunkter på utredningens förslag så som de presenteras i kapitel 11–18. Synpunkterna redovisas under kapitelrubrikerna i betänkandet. För de längre kapitlen där flera förslag presenteras används underrubriker som då också följer rubrikerna i betänkandet. Endast de rubriker där ett förslag presenteras och där förvaltningen har synpunkter redovisas i remissvaret.

Kap 11. Bättre förberedda och mer motiverade studenter

Kap 11.3 Skärpta krav på kunskaper i svenska

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att det ska ställas krav på lägst betyg C i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk för tillträde till grundläroutbildning med inriktning mot F–3 och 4–6 samt till ämnesläroutbildning. För förskolläroutbildningen föreslår utredningen betyg D i dessa kurser. Anledningen är att antalet behöriga sökande, antagna och nybörjare, skulle minska mycket kraftigt vid krav på betyg C vid intagning för förskolläroutbildningen.

Förvaltningen synpunkter

Förvaltningen är positiva till att höja kraven på svenskkunskaper för antagning till läroutbildningen enligt utredningens förslag.

Utredningen antar att förändringen av antagningskravet kommer att innebära stora förändringar kring vilka studenter som läser på utbildningen, både direkta och indirekta. Först och främst förväntas antalet antagna studenter minska, men utredningen förväntar sig också indirekta effekter i form av bättre motiverade studenter och en mer attraktiv utbildning som lockar studenter som idag inte skulle välja att läsa till lärare. Om det skulle visa sig att förändringen inte får de

konsekvenser som utredningen förväntar sig så bör regeringen vara öppen för att pröva ytterligare åtgärder för att göra utbildningen mer attraktiv och minska avhoppen.

11.5 Krav på högre betyg i svenska ska inte gälla för alla lärarutbildningar

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att krav på högre betyg i svenska inte ska gälla för antagning till utbildning som leder till grundlärarexamen med inriktning mot fritidshem, yrkeslärarutbildningen eller för tillträde till kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) samt utlandsutbildade lärares vidareutbildning (ULV).

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen erfar att studenter antagna inom ULV (Utlandsutbildade lärares vidareutbildning) i många fall inte har tillräckliga språkkunskaper när de antas till programmet. Förvaltningen är därför tveksam till att ambitionshöjningen inte föreslås att omfatta ULV. Om det finns brister i svenskkunskaperna vid antagningen så måste i stället svenskkunskaperna stärkas inom ramen för utbildningen. Ett språkligt inplaceringstest i svenska kan användas före antagning enligt den modell Göteborgs universitet tillämpar. Förvaltningen erfar tyvärr att det examineras studenter från ULV som inte har tillräckliga svenskkunskaper.

11.8 Krav på lämplighet för utbildningen

Förslaget i korthet

Utredningen har övervägt att införa ett lämplighetsprov för antagning till lärarutbildningen, men avstår från att göra detta – bland annat med hänsyn till att det tar stora resurser i anspråk för lärosätena och att lärosätena inte har uttryckt ett intresse för detta.

Synpunkter på förslaget

Tyvärr är inte de negativa konsekvenserna av att det antas studenter som inte är lämpliga för yrket tillräckligt belysta.

Utbildningsförvaltningens grund- och gymnasieskolor tar emot lärarstudenter inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och lämnar i det sammanhanget underlag till examination. När ingen lämplighetsbedömning görs i samband med antagningen innebär det att studenter som är olämpliga för yrket placeras på skolor inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen. Förvaltningen erfar att det tar orimligt stora resurser i anspråk från den skola och den handledare som tar emot studenter som inte är motiverade eller lämpliga. Att studenter placeras som saknar förutsättningar skapar i förlängningen svårigheter att

motivera skolor att ta emot studenter då de resurser som måste läggas ner från handledarnas sida inte motsvarar de resurser som tillförs.

Att redan i samband med antagningen pröva om studenter har motivation och grundläggande förmågor skulle spara väsentliga resurser för VFU-skolorna. Det skulle också innebära att det blir lättare att placera studenter på skolor inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen. Om inget lämplighetstest införs behöver det i stället utredas hur studenter som inte är lämpliga kan motiveras att avsluta studierna tidigt under utbildningen.

Kap 12. Alternativa vägar till en lärarexamen

Förslagen i korthet

Utredningen föreslår att försöksverksamheten med KPU 60 och KPU 75 förlängs till och med 2032 samt att satsningen på arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL) förlängs till och med 2030. Vidareutbildning av lärare och förskollärare (VAL) föreslås att permanentas. Satsningen på KPU som vänder sig till personer med forskarexamen föreslås att inte förlängas efter den 31 december 2026.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslås att få i uppdrag att utvärdera de alternativa vägarna till en lärarexamen. Utöver kvalitet ska en viktig utgångspunkt för en sådan utvärdering vara utbildningarnas betydelse för lärarförsörjningen.

Synpunkter på förslagen

Förvaltningen tillstyrker förslagen. Det är angeläget att det finns goda möjligheter att välja läraryrket även senare i yrkeslivet och tillgodoräkna sig reell kompetens och närliggande studier. Det är särskilt angeläget för att möta behovet av lärare i ämnen där det råder brist på lärare, så som matematik och naturvetenskap.

För att ge såväl lärosäten som studenter goda planeringsförutsättningar så anser förvaltningen att inriktningen bör vara att skapa permanenta lösningar i stället för försöksverksamheter. Förvaltningen ser positivt på att UKÄ får i uppdrag att utvärdera försöksverksamheterna och övriga alternativa utbildningsvägar.

Utvärderingen kan förhoppningsvis utgöra en grund för att ta fram förslag på hur permanenta (dvs. ej som försöksverksamheter) lärarutbildningar för studenter som har förutsättningar att nå examensmålen med en kortare utbildningsväg.

Kap 13. Ökat behov av samverkan

13.3.3 Uppdrag till lärosätena att gemensamt planera utbud och dimensionering

Förslaget i korthet

För att förtydliga lärosätenas gemensamma ansvar för ett fortsatt varierat utbud av lärarutbildningar föreslår utredningen att det ges ett uppdrag om att gemensamt planera utbud och dimensionering i regleringsbrev till universitet och högskolor. En viktig del av uppdraget ska vara att komma överens om ansvar för ämneslärarutbildning i små ämnen genom att gemensamt planera vilka lärosäten som ska erbjuda de ämnena.

Förvaltningen synpunkter

Förvaltningen har inga invändningar mot att lärosätena får ett sådant uppdrag. Förvaltningen vill dock i sammanhanget poängtera att det är statens ansvar (inte de enskilda lärosätenas) att det samlade utbildningsutbudet möter samhällets behov av lärare.

Även om det samlade behovet av lärare förväntas minska de kommande åren förväntas det även fortsättningsvis råda brist av lärare med vissa inriktningar, däribland ämneslärare i matematik, naturvetenskap och slöjdlärare. Det råder vidare en stor brist på behöriga speciallärare inom den anpassade skolan. Mot bakgrund av att de förslag som lämnas förväntas leda till att färre lärare examineras är det särskilt angeläget att de lärare som faktiskt examineras har behörigheter som skolans huvudmän behöver. Regeringen behöver således även framgent följa och vid behov styra lärosätenas utbud av lärarutbildningar så att samhällets behov av lärare kan tillgodoses.

13.3.4 Åtgärder för små ämnen

Förslaget i korthet

Utredningen har övervägt om det vore lämpligt att ge vissa lärosäten ett nationellt ansvar för vissa små ämnen. Utredningen lämnar inget sådant förslag då de bedömer att det skulle kunna få negativa konsekvenser för utbildningen i dessa ämnen. Vidare föreslår utredningen att medel avsätts för att stödja ämneslärarutbildningarna i små ämnen där det finns stora hinder för samverkan mellan lärosäten.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen gör ingen annan bedömning än utredningen vad gäller behovet av nationellt ansvar för små ämnen. Det är positivt att medel avsätts för att ge stöd till ämneslärarutbildningar i små ämnen.

13.3.5, 13.3.6 Kommunala lärcentrum för utbildning över hela landet

Förslaget i korthet

Utredningen förväntar sig att lärcentrum kommer att få en viktig roll i framtiden och pekar på de positiva aspekterna för studenter som läser på distans och möjligheten att erbjuda lärutbildningen i hela landet. Utredningen föreslår att medel avsätts för att utveckla lärcentrum.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen gör ingen annan bedömning än utredningen vad gäller lärcentrumens roll.

Förvaltningen anser inte att frågan om hur kvaliteten i lärutbildningen ska kunna säkras när den i allt högre grad sker på distans är tillräckligt belyst i utredningen. Det gäller särskilt mot bakgrund av intentionen att stärka de praktiska momenten i utbildningen. Förvaltningen ser särskilt utmaningar med att anordna en verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet när ett lärosäte har utbildningar på distans och placerar studenter hos huvudmän över hela landet.

Kap 14. Utveckla innehållet i lärutbildningarna

Förslaget i korthet

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Utredningen föreslår ett flertal förändringar av innehållet i lärutbildningen. Bland annat föreslås att de ämnesdidaktiska studierna utökas med 15 högskolepoäng i samtliga lärutbildningar samt att undervisning i den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) minskas från 60 till 45 högskolepoäng. UVK föreslås få ett förändrat innehåll med tydligare fokus mot den kommande yrkesutövningen.

Utredningen föreslår också reviderade examensmål. Utredningens föreslagna examensmål är betydligt färre än de nuvarande. Minskningen är som mest sju mål för ämneslärutbildningen och som minst två mål för förskollärutbildningen. Nya examensmål föreslås om kognitionsvetenskap och läs- och skrivinläring. Vidare föreslås att en del mål slås ihop och att vissa specifika examensmål av värderingskaraktär inlemmas i ett mål relaterat till skolans styrdokument och värdegrund. Utöver detta förs det in mål som relaterar till kunskaper i kognitionsvetenskap med relevans för lärutbildningarna samt evidensbaserad vetenskaplig grund.

14.1.1 Utrymme för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ska öka

Förslaget i korthet

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 och 4–6 samt ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 och gymnasieskolan föreslås att ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ökas med 15 högskolepoäng.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 föreslås att en stor del av poängutrymmet ska användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivinlärning. Poängutrymmet kan också användas för undervisning om språkutvecklande arbetssätt och/eller matematikkurser med fokus på hur elever lär sig grundläggande matematik. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng med tyngdpunkt på undervisning om läs- och skrivinlärning.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot årskurs 4–6 ska en stor del av poängutrymmet användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivutveckling. Poängutrymmet kan också användas för matematik, naturorienterade ämnen och/eller samhällsorienterade ämnen. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 och 4–6 samt ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 och gymnasieskolan ska ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ökas med 15 högskolepoäng.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 ska poängutrymmet användas så att det andra ämnet som ingår i utbildningen omfattar minst 60 högskolepoäng. De ämnesdidaktiska studierna ska få ett ökat utrymme, men även ämnesstudierna kan förstärkas om behov finns.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasieskolan ska poängutrymmet användas för att öka de ämnesdidaktiska studierna i ett eller två ämnen, men även kunna förstärka ämnesstudierna om behov finns.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker förslagen.

Förvaltningen anser dock att skrivningen om hur poängutrymmet kan användas inom grundlärarutbildningen mot F–3 är för generöst. Det bör övervägas att skriva att poängutrymmet helt eller i alla fall till största del *ska* användas för kurser i läs- och skrivinlärning samt grundläggande matematikinlärning då detta är särskilt angeläget.

Vad gäller ämneslärarutbildningen med inriktning 7–9 och gymnasieskolan tillstyrker förvaltningen även dessa förslag.

Inom matematikämnet finns det indikationer från didaktisk forskning att det är ämneskunskaperna som bör förstärkas. Det är därför positivt att det finns möjligheter att öka ämnesstudierna om det är där behoven finns.

Utredningen lyfter i sammanhanget betydelsen av ökat fokus på *ämnesdidaktik* och *metodik*. Det görs tyvärr ingen distinktion mellan begreppen i utredningen vilket gör att de riskerar att användas synonymt. Didaktik kan beskrivas som teoretisk kunskap om hur man undervisar inom ett ämne och metodik som praktiska och konkreta undervisningsmetoder som hör till ett ämnesområde. Utifrån utredningens intention att lärarutbildningens ska stärka de praktiska färdigheterna så är det angeläget att begreppen inte används synonymt och att det tydliggörs när det är de praktiska metoderna som avses snarare än de teoretiska kunskaperna.

14.1.2 Det fritidspedagogiska området ska stärkas

Förslaget i korthet

I grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem ska det fritidspedagogiska området öka med 15 högskolepoäng.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

14.1.3 Det förskolepedagogiska området ska stärkas

Förslaget i korthet

Inom förskollärarutbildningen ska det förskolepedagogiska området utökas med 15 högskolepoäng. Förskollärarstudenter ska få mer undervisning om grundläggande läsinlärning, matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

14.2 Minskad tid för UVK och ökat fokus på praktisknära innehåll

Förslaget i korthet

Utredningen konstaterar att det finns brister i hur den nuvarande UVK förbereder studenter för den kommande yrkesverksamheten. Innehållet är alltför teoretiskt och abstrakt. Därför föreslår utredningen att UVK ska omfatta 45 högskolepoäng i stället för 60 högskolepoäng. UVK föreslås få ett innehåll som ska inriktas mot den kommande yrkesutövningen. Utredningen föreslår att den ska omfatta följande:

- skolväsendets organisation och styrdokument innefattande läroplaner, kursplaner och ämnesplaner samt värdegrunden i skolan och förskolan,
- elevernas lärande, kognitiv utveckling och inlärning, samt specialpedagogik,
- evidensbaserade undervisningsmetoder och sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- planering, genomförande, utvärdering och utveckling av undervisning,

- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap i rollen som lärare eller förskollärare, samt
- uppföljning, analys och bedömning av lärande och utveckling i arbetet som lärare eller förskollärare, samt betygssättning.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Det är särskilt angeläget att frågor om evidensbaserade undervisningsmetoder och sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet lyfts in i lärarutbildningen.

14.4 Yrkeslärarutbildningen ska utvecklas

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att de nya bestämmelserna om innehållet i UVK även ska omfatta yrkeslärarutbildningen samt att de ämnesdidaktiska studierna i yrkeslärarutbildningen ska öka med 15 högskolepoäng.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

14.5.1 Övningsskolor fortsatt viktiga

Förslaget i korthet

Utredningen bedömer att övningsskolor och övningsförskolor har stor betydelse för lärar- och förskollärarutbildningarna. Därför bör antalet övningsskolor och övningsförskolor fortsätta att öka.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen delar utredarnas positiva erfarenheter av övningsskolor och är positiv till ambitionen att öka antalet övningsskolor.

En viktig del av modellen med övningsskolor är samarbetet mellan lärosätena och skolorna. Stockholm stad har etablerade samarbeten med lärosäten i Stockholmsregionen, men erfar också att efterfrågan på VFU-platser från andra delar av Sverige har ökat väsentligt i och med att fler läser på distans. Modellen med övningsskolor är i dessa fall inte möjlig och innebär på sikt att andra modeller kan behöva utvecklas för att säkerställa kvaliteten på VFU-verksamheten.

14.5.2 En del av utbildningen bör vara förlagd i skolan eller förskolan under det första året

Förslaget i korthet

Utredaren föreslår att alla lärar- och förskollärostudenterna bör ha en del av sin utbildning förlagd i skolan eller förskolan redan under det första läsåret.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen är positiv till förslaget. Södertörns högskola tillämpar en modell där den första delen av VFU sker under första terminen och omfattar 4,5 högskolepoäng. Förvaltningen har positiva erfarenheter av detta - tyngdvikten ligger på auskultation, kommunikation och bemötande/ledarskap, snarare än ämnesinnehåll. Förvaltningen erfar att de studenter som inte är lämpade för läraryrket avbryter studierna tidigare än de skulle ha gjort om de genomfört VFU-perioden senare. Detta sparar väsentliga resurser för såväl studenten, lärosätena och de mottagande skolorna.

14.5.3 Huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen

Förslaget i korthet

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på bland annat praktisk metod. Inom ramen för det uppdraget har utredningen övervägt att föreslå en lagreglerad skyldighet att anordna verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för huvudmän inom skolans område. Utredaren har dock valt att inte gå vidare med ett sådant förslag.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen anser inte att de utmaningar som finns inom VFU-området är tillräckligt belysta i utredningen. Det råder brist på handledare och förvaltningen bedömer att kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen är varierande. Trycket blir ojämnt där en del skolor och handledare tar ett oproportionerligt stort ansvar för att bereda plats för studenter. Förvaltningen erfar också att det är fler skolor och lärare som väljer att inte alls, eller mer sällan, ta emot VFU-studenter regelbundet, än tvärtom.

Eftersom den verksamhetsförlagda utbildningen har en så pass central funktion i lärarutbildningen anser förvaltningen att frågan behöver ytterligare belysning än vad som ges i utredningen. Det kan till exempel göras genom att tillsätta en separat utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i den verksamhetsförlagda utbildningen. En sådan utredning skulle kunna lämna förslag på hur handledarskap för VFU-studenter och mentorskap för nyexaminerade lärare kan göras till en mer integrerad del av skolans verksamhet och läraryrket. Det kan också utredas om uppdragen som VFU-handledare kan kopplas tydligare till lärares karriärutveckling. För att säkra tillgången till VFU-placeringar bör det också

utredas hur incitamenten kan stärkas för huvudmän, skolor och lärare att medverka i att tillhandahålla verksamhetsförlagd utbildning.

Kap 15. Ökat fokus på kognitionsvetenskap

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna ska få ett ökat fokus på lärar- och förskollärarytbildningarna.

I examensbeskrivningarna för lärar- och förskollärarytbildningarna föreslås att det anges att studenterna inom området kunskap och förståelse ska visa sådana kunskaper i didaktik och kognitionsvetenskap samt fördjupade kunskaper i ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kunskap om vuxnas lärande.

Kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna som rör utformning av undervisningen i olika ämnen och individens lärande bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen är positiv till att ge kognitionsvetenskap en starkare ställning inom lärarutbildningen.

Det finns risker med att snabbt föra in ett område som traditionellt har haft en svag ställning inom lärarutbildningen på kort tid - kvaliteten i undervisningen är beroende av att kunskapsområdet är väl etablerat och högt värderat på lärosätena, vilket utredningen antyder inte alltid är fallet idag.

Utredningen föreslår också att kognitionsvetenskap bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna. Förvaltningen har inga invändningar i sak, men vill i första hand lyfta vikten av att undervisning i didaktik och metodik där så är möjligt ges en evidensbaserad grund, dvs. att valet av undervisningsmetoder görs utifrån vilka metoder som visat sig fungera snarare än utifrån ett visst teoretiskt perspektiv.

Förvaltningen ser inte att det är behövligt att lyfta fram kunskap om vuxnas lärande som ett särskilt område i examensmålen. Att ett visst fokus ska ges till även vuxnas lärande följer redan av den tidigare formuleringen ("metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser") eftersom även till exempel en grundläraresexamen också rimligen bör avse undervisning för vuxna som läser på grundskolenivå. Skrivningen kan innebära att vuxnas lärande ges ett oproportionerligt stort utrymme.

Kap 16. Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinlärning

Förslaget i korthet

Utredningen gör bedömningen att skolan idag inte klarar av uppgiften att ge alla elever god förmåga att läsa och skriva. Utredningen föreslår ett antal åtgärder, däribland förtydligade examensmål.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslagen i sin helhet.

Kap 17. Uppdaterade examensmål

Förslaget i korthet

Utredningen föreslår förändringar i examensbeskrivningarna för lärar- och förskollärarexamina enligt följande:

- För ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen och grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 samt 4–6 förstärks målen rörande kunskaper i ämnesdidaktik inklusive metodik samt förmåga att tillämpa dessa. För förskollärarexamen förstärks målet rörande förmåga att tillämpa förskoledidaktik och ämnesdidaktik.
- För ämneslärarexamen samt grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 samt 4–6 förstärks målet för de ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen.
- Mål som relaterar till kunskaper i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna samt evidensbaserad vetenskaplig grund för lärarutbildningarna införs.
- Lärares roll som ledare förtydligas.
- För förskollärar- och grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 förtydligas examensmålen gällande läs- och skrivinlärning samt språkutveckling.
- Förmåga att bedöma elevers och barns lärande och utveckling läggs till i målen.
- De olika målen som relaterar till värdegrund utgår, och i stället införs mål om skolans och förskolans värdegrund.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen tillstyrker förslaget i sin helhet.

Kap 18. Kvalitetsförstärkningar för lärarutbildningarna

Förslaget i korthet

Antalet lärar- och förskollärarstudenter beräknas minska under de närmaste åren efter införandet av skärpta behörighetskrav. Utredningen föreslår dock ingen motsvarande minskning av lärosätenas takbelopp. I stället ska det ekonomiska utrymme som skapas användas till att stärka kvaliteten i utbildningarna och till att ge lärosätena möjlighet att successivt vidta åtgärder för ökad rekrytering.

Synpunkter på förslaget

Förvaltningen har för lite insyn i finansieringen av lärarutbildningarna för att kommentera detaljerna i förslaget eller bedöma de ekonomiska konsekvenserna för lärosätena.

Förvaltningen är positiv till att lärarutbildningarnas ekonomiska förutsättningar stärks då det bör kunna leda till högre kvalitet, fler lärarledda utbildningstillfällen och i förlängningen en mer attraktiv utbildning.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande av Hanna Werner m.fl. (M)

Det är skickliga och engagerade lärare som utgör ryggraden i en skola i världsklass. Att stärka och reformera lärarutbildningen är både efterlängtat och brådskande. Lärarutbildningen behöver ett större fokus på ledarskap, pedagogik och didaktik och vila på evidensbaserad grund. Mycket av utredningens förslag tror vi kommer att bidra positivt till att fler skickliga lärare examineras och påbörjar den samhällsviktiga rollen att undervisa och utbilda kommande generationer av stockholmsbarn. Det finns dock ett flertal punkter i utredningen vi särskilt vill belysa.

Utredningens förslag gällande lägsta betygskrav för olika lärarutbildningar har rätt intentioner. Även om det föreligger risker kring att antalet behöriga sökande kraftigt skulle minska presenterar det en möjlighet till att förbättra genomströmningen på utbildningen, där fler studenter faktiskt genomför utbildningen och examineras. Förslaget om ett lägsta betygskrav behöver således inte försvåra den framtida kompetensförsörjningen av behöriga lärare. Vi vet hur viktigt språket är för barn i förskolan och på många håll i Stockholm och övriga landet får grundskolan göra ett stort arbete för att kompensera för bristande språkutveckling i förskolan. Att nivåerna på betygskrav differentieras för grundlära- och ämneslärautbildning (C i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk) respektive förskollärautbildningen (D i Svenska i dessa kurser) riskerar att detta fortsätter och cementeras. Att grundskolan i större utsträckning än nödvändigt behöver fortsätta kompensera för bristande språkutveckling i förskolan fråntar från elevernas möjlighet till att ta nästa steg i sin kunskapsutveckling. Utredningen problematiserar inte detta i tillräcklig utsträckning och frågan bör beaktas i beredningen framgent.

Utredningen väljer att inte gå vidare med lämplighetsprov till lärarutbildningen vilket vi beklagar. Utbildningsförvaltningen resonerar väl i sitt remissvar kring att konsekvenserna av att studenter som inte är lämpliga eller motiverade för läraryrket behöver hanteras av VFU-skolor och belastar deras resurser. I samband med lärarutbildningens verksamhetsförlagda utbildning kan sociala brister hos den praktiserande lärarstudenten upptäckas. Det är en björntjänst för både VFU-skolan och studenten om olämpligheten beläggs först sent i utbildningen. Om ett lämplighetsprov inte införs så bör praktiska moment införas tidigare i utbildningen som bättre kan urskilja om studenten är lämplig för yrket eller inte och att studierna bör avslutas.

Förslagen gäller den stärkta samverkan mellan lärosäten har goda intentioner. Ett helhetsgrepp kring det utbildningsutbudet kan ha positiva effekter men vi vill understryka att enbart reglering av utbud och dimensionering av utbildningarna aldrig ensamt kan lösa några brister. Attraktiva arbetsförhållanden, rimliga löner och

möjligheten till karriär- och kompetensutveckling är desto viktigare för att attrahera de skickligaste till läraryrket.

Slutligen vill vi beröra förslaget om att medel ska avsättas för att utveckla kommunala lärcentrum. Det är kontraintuitivt att en allt större del av lärarutbildningen har blivit digital när studenterna i slutändan ska själva stå framför ett klassrum. Det är i grunden lärosätet som ska vara den part som tillgodoser möjligheterna för studenter att genomföra undervisningen. Att kommunala lärcentrum ska stärkas i enlighet med utredningens förslag riskerar att skjuta över en större del av ansvaret på kommunerna vilket inte är önskvärt.

Särskilt uttalande av Claes Nyberg (C)

Centerpartiet är principiellt inte emot att antagningskraven höjs på lärarprogrammet, och framför allt är det givetvis relevant att språkliga kunskaper ökar för att nästa generation lärare ska klara språkutvecklande uppdraget i alla skolformer. Men vi hade hellre sett att detta sker genom en dialog mellan politik och lärosäten. Sverige har inte en tradition av att regeringar bestämmer antagningsregler för högre utbildning genom lagstiftning och regleringsbrev, detta då högskolor och universitet ska vara oberoende.

Vi anser därför att regeringen först och främst bör genomföra en strukturerad diskussion med lärosätena om högre krav för antagning till lärarutbildningen och andra åtgärder som kan öka incitament för ökade kunskaper i bland annat svenska innan ansökan och antagning. På samma sätt borde en tydligare genomlysning göras av hur blivande lärarstudenter kan motiveras, ges förståelse för och möjlighet till kompletterande utbildning redan innan de överväger att ansöka. Exempelvis finns här stora möjligheter inom vuxenutbildningen, men även inom folkbildningen.

Det är angeläget att Utbildningsförvaltningen arbetar för att de elever som lämnar gymnasieskolan i staden har de kunskaper som betygen motsvarar och att de har de studiestrategier och färdigheter som krävs för ett fortsatt framgångsrikt studieliv. Likaså att fler ges möjligheter att nå mer kunskap och högre betyg. En dialog behöver hållas med Arbetsmarknadsförvaltningen om motsvarande arbete inom Komvux och hur detta gemensamt kan kommuniceras för att stärka fler i sin förståelse av att förbättra sina språkfärdigheter innan påbörjad lärarutbildning. Dels för att det krävs i yrket i sig, men även för att inte riskera att avrådas i slutet av utbildningen och inte klara sin VFU.

Lägre genomsnittliga kunskaper hos studenter vid lärarutbildningen riskerar även att sänka motivationen för de med starka kunskaper och högre motivation. Det är menligt om vi ska komma till rätta med den stora andel som redan idag lämnar landets lärarutbildningar i förtid. Utmaningen är dessutom ur det perspektivet störst inom förskolläraryrket, en utveckling som måste brytas.

Det är också viktigt att poängtera att när kraven på goda grunder skärps måste samtidigt attraktiviteten för läraryrket öka genom bättre arbetsmiljö, arbetsvillkor,

kompetensutveckling och fungerande karriärvägar. Annars riskerar vi en ännu större lärarbrist på sikt. Om det ska bli svårare att bli lärare så måste det gå hand i hand med att det blir lättare att vara lärare.